

Биховець Ю.Г.,
студ. гр. ОАМ-51,
Луцький національний технічний університет.
Науковий керівник – Садовська І.Б.,
к.е.н., професор кафедри обліку та аудиту

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективність функціонування будь-якої системи насамперед залежить від взаємоузгодженості роботи її елементів. Планування, облік, аналіз та контроль є тими ключовими складовими без яких неможливо здійснювати управління економічною безпекою підприємства, метою якого є забезпечення стабільного функціонування суб'єкта господарювання у поточному періоді та отримання можливостей розвитку у майбутньому, що надзвичайно важливо у змінному ринковому середовищі.

Питання удосконалення облікової системи з метою забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання цікавили таких науковців як А.П. Дикого, Л.В. Гнилицьку, О.В. Паламарчука, В.Ю. Світличну, Т.І. Світличну. Проте вони розглядали в основному проблеми захисту облікових даних. Поряд з тим, залишається актуальним попередження загроз зі сторони облікового персоналу та керівництва підприємства, що зумовлює вибір даної тематики. Система бухгалтерського обліку є ключовою в управлінні економічною безпекою підприємства. Володіючи усією інформацією про зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі функціонування фірми, вона передає її для аналізу та прийняття управлінських рішень. Тому питання захисту облікових даних є одним із найбільш актуальних на сьогодні для кожного підприємства. Кожен керівник розуміє, що він не зможе контролювати ситуацію в тих місцях, де його немає. Саме тому, необхідно поміркувати над попередженням подій, які можуть спричинити витік конфіденційної інформації, для забезпечення подальшого розвитку та нормального функціонування підприємства.

Згідно Цивільного Кодексу України комерційною таємницею є інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію. Це можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру. Не є комерційною таємницею установчі документи, документи, що дозволяють займатися господарською діяльністю, інформація за всіма встановленими формами державної звітності, дані, потрібні для обчислення і сплати податків (інших обов'язкових платежів), та документи про їх сплату і платоспроможність підприємства, установи, організації тощо [1].

Дослідження показують, що у 60 % усіх випадків розголошення комерційної таємниці відповідальність несуть колишні, теперішні та тимчасові співробітники компанії. Можна припустити, що більшість із них працюють в обліковій службі підприємства. Тому основою для збереження комерційної інформації – є кадрова робота з працівниками бухгалтерії. Вона полягає у забезпеченні фізичної безпеки бухгалтерів, обмеженості доступу осіб до даних управлінського обліку, охороні приміщень та документів, роз'яснювальній роботі серед персоналу, запровадження правил професійної етики тощо.

Важливе значення має достатня мотивація обліковців працювати якісно. Необхідно забезпечити не лише достойну оплату праці, а й підвищити відповідальність за розголошення даних. Вона може проявлятися у відшкодуванні частини збитків,

завданих підприємству, застосуванні штрафних санкцій, звільненню з роботи. Не зайвим буде використання психологічного впливу. Керівник може попередити працівника, що у випадку здійснення ним протиправних дій, він повідомить цю інформацію іншим суб'єктам господарювання, розповсюдить негативні рекомендації.

Головним пріоритетом захисту бухгалтерської інформації на підприємстві є розробка заходів спрямованих на збереження даних, що знаходяться у інформаційній базі при використанні комп'ютерних технологій. Тому необхідно застосувати антивірусні програми, апаратні і програмні firewall-и, VPN, апаратні і програмні засоби виявлення і запобігання вторгнень (IDS, IPS) або криптографію інформації.

Мету, цілі та засоби захисту конфіденційних даних доцільно узагальнити у внутрішньому документі, який дозволить скоротити час на попередження загрози та юридично обґрунтує застосування певних заходів.

Окрім розголошення цінної інформації, працівники бухгалтерії можуть створити інші загрози для підприємства. Найсуттєвішою з них є формування недостовірних даних, які є основою для управління діяльністю суб'єкта господарювання. Спотворення інформації може бути зумовлене низькою кваліфікацією персоналу або умисними діями (підроблення чи не складання документів). Для мінімізації таких загроз необхідно здійснювати ефективний внутрішній контроль за діями працівників. Також це дозволить зменшити розкрадання матеріальних цінностей та грошових коштів.

Інший вид загроз, що зумовлює облікова система, пов'язаний із недосконалістю її організаційної структури. Неefективна, а у більшості випадків просто непродумана, політика підприємства щодо організації обліку призводить до посилення загроз зі сторони зовнішнього (постачальники, покупці, державні органи, конкуренти) та внутрішнього середовища (персонал). Але основне те, що вона впливає на формування облікової політики суб'єкта господарювання, яка є основою для складання фінансової звітності. Остання у свою чергу є основним джерелом інформації для оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства та розроблення попереджувальних заходів на її основі.

Таким чином, злагоджена та ефективна робота облікової служби – є передумовою стабільної діяльності підприємства. З однієї сторони, достовірна, достатня, своєчасна інформація дозволяє виявити та попередити небезпеки, що зумовлені недосконалою організаційною структурою, діями працівників, помилковими рішеннями керівництва тощо. З іншої сторони, «правильно» складена фінансова звітність здатна вплинути на зовнішніх користувачів (покупців, конкурентів, державні органи) та уберегти суб'єкт господарювання від ряду загроз. З огляду на це, доцільно використати можливі фінансові ресурси для автоматизації збору інформації, достатньої оплати праці працівників бухгалтерії, захисту облікових даних, тобто побудови надійної обліково-аналітичної системи.

Література

1. Цивільний Кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>